

25 ARGUMENTS PER LA PAU

* **NIVELL:** A partir de 14 anys

* **TEMA:** Cultura de Pau

* **DURADA:** 1 hora.

* **OBJECTIUS**

- Conèixer els requisits de la Cultura de Pau.
- Potenciar la mirada crítica i constructiva d'una vinyeta humorística.

* **DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT**

A partir d'unes vinyetes que parlen de Pau i cultura de Pau (o que critiquen la manera com la nostra societat l'entén i la posa en pràctica) s'obre el debat de

- Obrir el debat sobre "la Pau". Què és? Quina visió en tenen els nois i noies? Què cal en una societat, en un centre educatiu per poder dir que és pacifista?
- Mostrar les 25 raons expressades en l'exposició de la Fundació per la Pau "25 arguments per la Pau".
Opció 1: A partir de l'exposició que prèviament hem penjat al centre.
Opció 2: A partir de les vinyetes en format DINA4 reproducció de l'exposició original.
- Per parelles o tríos, escollir una de les vinyetes i respondre al qüestionari que se'ls reparteix.
- Un cop analitzada la vinyeta amb grups de dos o tres, ajuntar-nos amb dos grups més i compartir-les. Escollir-ne només una de les tres vinyetes, refer-la entre totes i tots.
- Presentació en gran grup de les vinyetes finalistes i de les reflexions que han sortit a partir del qüestionari (què hem entès, quin títol hi posem, quins compromisos de pau se'n deriven...)
- Es penjen les vinyetes finalistes amb els compromisos que han sortit de cadascuna.
- Es copien en una cartolina o paper de grans dimensions els diferents compromisos i es posen en un lloc molt visible del centre educatiu.
- Durant els propers dies (cal assenyalar quants dies: deu dies, un mes si és un grup de cap de setmana...) , cada vegada que hi hagi un petit conflicte o baralla al grup resolt de forma violenta (insults, boicot, baralles...) es posarà un senyal al mural.
- El darrer dia dels que s'han acordat caldrà reprendre la dinàmica amb el grup i parlar de quantes vegades s'ha incomplert el compromís signat, en quins moments, etc. L'objectiu és que el grup conegui les dificultats que implica la posada en marxa de la cultura de Pau, i al mateix temps, quan s'assoleix, la satisfacció, l'orgull i el sentiment de grup que genera.

* **MATERIAL NECESSARI**

- L'exposició "25 Arguments per la Pau" de Fundació per la Pau o les còpies en format DinA4. (*)
- Papers i bolígrafs.
- Els qüestionaris pels grups

- Cartolina i colors (si es pot allargar l'activitat, es pot fer un manifest més visible a partir de vinyetes i fotografies que expressin els compromisos del grup)

(* En préstec gratuït al CeDRe.

* **OBSERVACIONS**

- Es recomana reprendre els compromisos sortits de la dinàmica al llarg del curs o projecte del centre per tal d'anar-los treballant amb altres activitats paral·leles que l'enforteixin i reactivin.
- S'adjunta un conte que durant els darrers anys ha servit a les dinamitzadores del CeDRe per acabar les conclusions del debat final i que algun centre educatiu ha continuat treballant.

* **AUTORIA:** CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries.

• **DOCUMENTACIÓ:**

ARGUMENTS PER A LA REFLEXIÓ DE LES 25 VINYETES (FUND. PER LA PAU):

Cap a una cultura de pau.25 arguments.

Pressupòsits

1. Les coses poden canviar. La història és oberta. El passat i el present determinen una part del futur, però el futur és parcialment inventable i podem i volem incidir-hi.

2. Els canvis històrics importants són sempre un procés llarg i mai episodis o reivindicacions puntuals que puguin assolir-se d'un sol cop. Sovint són el resultat del treball insistent de diverses generacions. Però cal iniciar-los, mantenir-los i fer-los créixer. Per aquest camí, al llarg de la història, la humanitat ha guanyat reptes gegantins que han canviat la vida sobre la terra (desaparició de l'esclavatge, pas del sistema feudal al sistema democràtic, sufragi universal, etc.).

3. L'opinió pública és l'eina més important per a provocar qualsevol canvi. Una opinió pública ben informada, organitzada i activa té una força irresistible. Al final no són els governs que transformen les societats, sinó les societats que transformen els governs.

4. On hi ha persones hi ha conflictes. El problema no són els conflictes, sinó la forma de resoldre'ls. Els conflictes, si es resolen positivament, serveixen per al progrés de la humanitat. No és preocupant que els conflictes siguin inevitables, allò que importa és fer evitable la violència.

La violència que cal eradicar

5. La violència és un criteri absurd de resolució de conflictes. Amb la violència guanya el més fort, no el més just. No hi ha cap relació entre tenir més força i tenir més raó. La violència és la llei dels animals, no és la llei de la racionalitat.

6. La violència és ineficaç: no resol els conflictes, només els tapa. No hem de confondre victòria amb solució. Una solució imposada per la força, només es pot mantenir per la força i quan la relació de forces canvia, el conflicte ressorgeix amb un afegit de virulència i ressentiment. La història ens ofereix multitud d'exemples de conflictes que reapareixen periòdicament

7. L'ús de la violència ocasiona sempre mals i sofriment. Pel cap baix, representa causar un mal cert per evitar-ne un d'hipotètic, i la majoria de vegades ocasiona mals infinitament superiors que aquells que pretén evitar. Sempre és un mètode cruel, inhumà i degradant de la dignitat de la persona humana, tant de qui la pateix com de qui la practica. La guerra és una de les causes de sofriment més grans per a la humanitat i, a diferència de moltes altres, té el seu origen en una decisió directa presa per algú en algun despatx. Fer que això resulti cada dia més difícil és responsabilitat de tots.

8. Si en algun moment la guerra podia considerar-se un mal menor, avui en dia és, amb tota seguretat, un mal major. L'aparició de l'aviació, el bombardeig sobre ciutats i les armes de destrucció massiva han portat que en les guerres actuals el 90% de les víctimes siguin civils. A qui protegeix, doncs, la guerra? A qui defensen els exèrcits? Encara que només fos per pura prudència, i instint de conservació, no podem emprar la tecnologia i els mitjans de destrucció al segle XX amb la mateixa mentalitat de la prehistòria

9. L'obsessió per la seguretat crea inseguretat. L'afany obsessiu per eliminar riscos, acaba portant a un estat neuròtic d'angoixa crònica i a actuacions irracionals que creen riscos nous. L'armamentisme n'és un exemple clar: disposem de la capacitat de destruir la terra moltes vegades!

10. El concepte exclusivament militarista de la seguretat és car i ineficaç. Les despeses militars mundials són de l'ordre del bilió de dòlars l'any. Amb un 2% d'aquesta quantitat seria possible eliminar la fam a tota la terra. Aquest immens esforç, en el millor dels casos, serà inútil. És molt pitjor si s'arriba a utilitzar. Cal preguntar-se si tot això ens fa sentir més segurs. Prevenir els conflictes i treballar per eradicar aquelles situacions que els fan inevitables (fam, desequilibris econòmics, subdesenvolupament, igualtat d'oportunitats, cobertura social, etc.) és molt més barat i crea més seguretat. I, a més, és útil, ja que millora les condicions de vida sobre la terra.

11. La fabricació i el comerç d'armes alimenta i fa més greus els conflictes. Les causes dels conflictes són sovint complexes i diverses, però el negoci de les armes els allarga i agreuja les seves conseqüències, quan no els provoca directament. És un escàndol intolerable l'aprofitament dels conflictes per a l'enriquiment privat i que els estats consentin i promoguin aquest tràfic

La pau que cal construir

12. La pau és un concepte positiu, que cal construir. La pau no és només absència de guerra. No és un fet casual, sinó que és fruit d'una sèrie de condicions que no són fàcils, però que són imprescindibles si volem aconseguir-la i mantenir-la. La pau és difícil i fràgil, però és possible. El respecte dels Drets humans i un ordre econòmic just, que facin possibles unes condicions de vida dignes per a tothom, són elements inseparables del treball per la Pau. En aquest sentit, algunes crítiques als esclats de violència, als actes terroristes, fins i tot certes campanyes "humanitaristes", si no van acompanyades de la ferma disposició a actuar sobre les seves causes i modificar les situacions que els originen, esdevenen hipocresia.

13. Demanem que s'iniciï el canvi, no que s'acabi avui mateix. No demanem que demà ja hagin desaparegut tots els exèrcits. El canvi que proposem és un procés històric que no s'improvisa. Però sí que podem escollir entre seguir pel mateix camí o començar a caminar en sentit contrari i invertir de mica en mica la tendència. No es una qüestió de tot o res, però cal començar a moure alguna cosa. Hi ha moltes petites passes possibles a fer ja ara.

14. Canvi progressiu en les prioritats d'ús dels recursos econòmics i humans. Cal desmilitaritzar el concepte de seguretat i alliberar així uns recursos que seran més útils i crearan més seguretat invertits en altres direccions, com algunes de les que s'apunten més avall.

15. De la inversió militar cap a la inversió en desenvolupament social. Una societat amb grans desigualtats i amb injustícia flagrant, només es pot aguantar amb forts aparells policials i amb l'ús de la força. Contràriament, com més cohesió, justícia i harmonia hi hagi en una societat, menys necessitarà de la força per mantenir-se. Fer possibles unes condicions de vida dignes per a tothom i en el seu mateix lloc d'origen, evitaria molts conflictes. La inversió en justícia, en desenvolupament, en seguretat social, en solidaritat, en ecologia, porta molta més seguretat que la inversió militar. Cal anar avançant en aquest transvasament de recursos.

16. De la investigació per la guerra cap a la investigació per la pau. Cal avançar en els estudis d'anàlisi i prevenció de conflictes, en escoles de mediació, en la recerca d'instruments alternatius de resolució de conflictes. Només amb una petita part dels recursos que es destinen a la investigació i a la preparació de la guerra, és segur que s'hauria aconseguit gran eficàcia en aquest terreny.

17. Ja hi ha models alternatius de resolució de conflictes. Cal remarcar que la majoria de conflictes no es resolten per la violència. El funcionament dels estats moderns es basa en la renúncia a l'ús de la violència dels seus ciutadans, que la deleguen en l'estat. Aquest, a canvi, ofereix protecció i un sistema d'arbitratge davant dels conflictes (policia i sistema judicial). Amb totes les imperfeccions que vulguem, aquest és un sistema més racional i civilitzat que la llei del més fort. Només cal demanar als estats que compleixin entre ells allò que ells exigeixen dels seus ciutadans.

18. De la solució cap a la prevenció dels conflictes. Cal destinar recursos a la creació i manteniment d'una xarxa de detecció i prevenció de conflictes. De la mateixa manera que la medicina preventiva no consisteix a omplir-se l'armari de medicaments, la prevenció dels conflictes no ha de consistir en armar-se més que l'altre o estar atent només a les qüestions militars. Cal atendre els factors econòmics, polítics, socials, culturals, ètnics, fronterers, ecològics, etc., que són previs a l'esclat de la violència i que en són la seva causa. La intervenció és molt més fàcil i eficaç en les fases prèvies o inicials del conflicte que no pas quan el conflicte ja està encès amb tota la seva virulència

19. Dels exèrcits ofensius als exèrcits defensius. La renúncia dels exèrcits a dotar-se d'armament i infraestructura que faci possible la seva actuació fora del propi territori, faria disminuir la desconfiança i la tensió internacionals. Aquest és un primer pas, petit però possible, en el camí cap a la desitjable desaparició dels exèrcits.

20. De la seguretat particular cap a la seguretat compartida. En matèria de seguretat i conflictes internacionals, cal anar avançant en la cessió de sobirania i de competències, des de l'estat cap a organismes supraestats. Serien passes en la bona direcció:

- El desenvolupament del Dret Internacional.
- La creació de Tribunals Internacionals de Justícia o d'Arbitratge amb sentències vinculants.
- El transvasament de mitjans humans i econòmics dels exèrcits estatals cap a unes forces d'interposició mundials, una mena de policia internacional, amb formació i instruments adequats i capacitat d'interposició ràpida en zones en conflicte. Aquest procés ha de complir dues condicions:

1) Respecte al principi de subsidiaritat (allò que es pot resoldre en un àmbit més reduït, no s'ha de resoldre en un àmbit més ampli)

2) Regulació acurada del seu control (només cal fixar-se en el diferent significat de la policia en un país democràtic o en una dictadura). Per això és inseparable del punt següent.

21. Perfeccionament de l'estructura i del funcionament de l'ONU. Les limitacions i l'escassa eficàcia i transparència d'algunes accions de l'ONU só evidents. Tanmateix, la seva existència és un pas important i, sense la seva intervenció, moltes coses probablement haguessin anat pitjor. Però, per tal que l'ONU pugui assumir amb garanties els punts anteriors, cal avançar en la seva representativitat, democratització, dotació de mitjans humans, econòmics i jurídics.

22. Control de la fabricació i el comerç d'armes. Il·legalitzar les armes de destrucció massiva, restringir progressivament la fabricació i el comerç de les armes convencionals, i avançar fins a la reconversió total de la indústria militar en civil.

23. Reconeixement ple del dret a fer objecció de consciència a qualsevol forma de col·laboració en la preparació de la guerra. Objecció al servei militar, insubmissió, objecció fiscal, laboral, científica, etc., i qualsevol forma de desmarcar-se del militarisme, l'armamentisme o la violència, són aportacions inestimables a la pau. Defensem el ple reconeixement i la protecció legals d'aquests drets.

24. Difusió i promoció de la Noviolència. La Noviolència és l'arrel antropològica del pacifisme. Sense ella és fàcil trobar-se amb contradiccions. És alhora una forma de vida i un mètode d'acció i lluita. La recerca de la Veritat, la Justícia, l'Amor i la Llibertat, també per a l'adversari, fan possible actuar de forma diferent davant dels conflictes, tant personals com col·lectius. El noviolent exclou la neutralitat, la rendició, la fugida i la violència. El treball interior per adquirir aquestes actituds i impregnar-ne les accions, és també treball per la pau.

25. L'educació per la pau a tota la població en el camí de la instauració d'una cultura de pau. L'educació per la pau no es un tema exclusivament escolar per als infants. Són els adults els responsables de fer les passes que ens han d'aproximar a un món en pau. Hom no pot carregar els infants amb uns problemes que els adults no saben o no volen resoldre. Projectar les frustracions sobre ells és una manera de crear-los angoixes inútils i paralitzants. L'educació per la pau comporta una presentació alternativa de la història (remarcant com a fets positius no les victòries militars sobre altres pobles, sinó aquells que han procurat una millora en les condicions de vida sobre la terra). Els herois històrics i de ficció, els models d'identificació, els valors dominants, etc., convé revisar-los sota aquesta òptica.

Ens proposem arribar a tota la població, amb el convenciment que no defensem un bé o un interès particular en contra del bé o de l'interès d'altres, sinó que defensem coses possibles, que han de proporcionar una qualitat de vida millor per a tothom.

- EL QÜESTIONARI

ARGUMENT N°: _____

TÍTOL DEL CÒMIC O VINYETA:

EL QUE NOSALTRES ENTENEM:

ARGUMENT PER A CONSTRUÏR LA PAU DIA A DIA:

Per aconseguir la PAU cal ...

ALTRES OBSERVACIONS O REFLEXIONS QUE VOLEM AFEGIR:

- EL CONTE:

Un científic, que vivia molt preocupat pels problemes del món, estava decidit a trobar la manera de compensar-los. Passava dies i més dies en el seu laboratori, tot buscant una resposta als seus dubtes. Un dia el seu fill de 7 anys, va envair el seu santuari decidit a ajudar-lo en la seva feina. El científic, nerviós per la seva interrupció, va demanar al nen que se n'anés a jugar a un altre lloc. En veure que no hi havia maneres de treure-se'l de sobre, el pare va pensar alguna cosa per fer-li fer i distreure així la seva atenció.

Tot d'una va trobar una revista amb el mapa del món, just el que necessitava. Amb unes tisores va retallar el mapa en molts trossets i , juntament amb cinta adhesiva, ho va donar al seu fill tot dient-li: com que t'agraden tant els trencaclosques, aquí tens el mon trencat a trossos perquè tu l'arreglis sense que ningú t'ajudi.

El pare va pensar que el petit almenys necessitaria deu dies per reconstruir el mapa, però nom va ser així. Al cap de poques hores, va sentir la veu del nen que el cridava, amb molta calma: papa, papa, ja ho he fet, he aconseguit acabar-ho!

Al començament el pare no s'ho creia. Va pensar que era impossible que, amb l'edat que tenia, hagués aconseguit refer un mapa que mai no havia vist. Desconfiat, el científic va aixecar la vista de les seves anotacions, convençut que veuria un treball propi d'un nen. Però va quedar sorprès: el mapa estava perfectament reconstruït. Tots els trossets estaven ben col·locats, cadascun al lloc que tocava.

Com era possible? Com és que el nen havia esta capaç de fer-ho? Per això el pare va preguntar, tot sorprès, al seu fill:

_Filllet, tu no sabies com era el món, com has aconseguit refer-lo?

Papa va respondre el nen _ Jo no sabia com era el món, però quan vas arrencar el mapa de la revista per retallar-lo, vaig veure que a l'altra cara hi havia la figura d'un home. Així que vaig girar tots els trossets, i vaig començar a reconstruir l'home que sí sabia com era. Quan vaig aconseguir arreglar l'home, vaig girar el full i vaig veure que havia arreglat el món. (Gabriel García Marquez)